

LA CONEXIÓ DELS PROGRAMES DE MOBILITAT I LA REALITZACIÓ DEL PRACTICUM DELS ESTUDIS D'INFERMERIA A LA UdG

Josefina Patiño Masó
josefina.patino@udg.edu

David Ballester Ferrando
david.ballester@udg.edu

Neus Brugada Motjé
neus.brugada@udg.edu

Míriam Ferrer Avellí
miriam.ferrer@udg.edu

Almerinda Domingo Roura
almerinda.domingo@udg.edu

Alicia Baltasar Bagué
alicia.baltasar@udg.edu

Escola Universitària d'Infermeria Universitat de Girona

Resum

Introducció:

A l'Escola d'Infermeria (EUI) de la Universitat de Girona (UdG) i des del curs 00/01, els estudiants tenen la possibilitat de participar en els programes de mobilitat, per tal de realitzar les pràctiques clíniques de tercer curs en diferents centres sanitaris europeus. Tenint en compte que entre els objectius formulats a la Declaració de Bolonya hi figuren: El reconeixement i l'enfortiment de la mobilitat dels estudiants i professors. La implementació del Sistema Europeu de Transferència i Acumulació de Crèdits (ECTS) que impulsa i facilita la mobilitat dels estudiants. La reformulació de l'educació entorn a l'aprenentatge de l'estudiant. Es preveu, que el Pràcticum d'Infermeria, tindrà un pes contundent en el nou Pla d'Estudis per garantir que els estudiants, estiguin preparats per entrar a treballar dins el mercat laboral europeu com a graduats en infermeria amb la qualificació professional i competencial exigida.

Objectius

Presentar els resultats de l'experiència en la organització de les pràctiques clíniques dels estudiants d'infermeria, a través de programes de mobilitat. Destacar els elements de suport a l'estudiant que resulten fonamentals per a la realització del Pràcticum a través de mobilitat. Analitzar els pros i els contres de la realització del Pràcticum a través de mobilitat.

Material i mètode

Els elements fonamentals en l'organització de tot el procés han estat:
La realització d'una visita preparatòria a la institució receptora.
La informació que reben els estudiants i cronograma de la mateixa.
La selecció dels estudiants de mobilitat d'acord a uns criteris prèviament establerts.
Disposar d'una figura estable de professor responsable de la plaça.
L'elaboració de material de suport.
La realització de tutories conjuntes (professorat i estudiants de mobilitat).

Resultats

En l'actualitat, aproximadament el 10% dels estudiants de tercer curs realitzen les ¾ parts de les pràctiques clíniques a través dels programes de mobilitat en d'altres entorns

sanitaris europeus i espanyols. Pel que fa al tipus de places més sol·licitades pels estudiants, s'observa des del curs 06/07 una certa disminució en les que s'exigeix nivell d'idioma i un lleuger augment en les que no.

Conclusions

Els estudiants destaquen d'aquest tipus d'experiència l'adquisició de competències tant a nivell personal com professional.

La sessió tutorial a l'inici i final d'aquest Pràcticum han estat ben valorades pels estudiants i pels professors.

La figura estable d'un professor responsable garanteix el desenvolupament i continuïtat de tot el procés.

El nivell d'idioma exigint als estudiants suposa actualment un repte que no tots volen assumir o per al que no se senten preparats.

Manca acabar de traduir i elaborar material específic per als centres receptors dels estudiants i crear una xarxa interna d'ex- estudiants d'infermeria per ajudar tant els estudiants out-coming i els in-coming.

Introducció

La Declaració de Bolonya posa les bases per a la construcció d'un Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), organitzat d'acord a uns principis (qualitat, mobilitat, diversitat i competitivitat) i orientat entre d'altres a aconseguir dos objectius estratègics fonamentals: l'augment de llocs de treball a la Unió Europea i la conversió del sistema Europeu de Formació Superior en un pol d'atracció tant per als estudiants com per als professors d'arreu del món (Raposo, Cid, Sanmamed, Iglesias, Muradas y Zabalza, 2005).

Els estudiants d'Infermeria de la Universitat de Girona, tenen des del curs acadèmic 00/01 la possibilitat de participar en els programes d'intercanvi Sicúe i Erasmus per tal de realitzar les pràctiques clíniques de tercer curs en diferents centres sanitaris espanyols i europeus. Es en aquest marc on s'inicien a l'Escola Universitària d'Infermeria (EUI), les primeres experiències en relació al desenvolupament de les pràctiques clíniques (d'alguns estudiants) en d'altres entorns culturals. Sens dubte aquest tipus d'intercanvis suposen una adaptació de la docència a l'Espai Europeu d'Educació Superior ja que impliquen entre d'altres: planificar l'activitat de l'estudiant de forma coordinada amb la del professorat, fomentar la consciència d'aprenent en l'alumne i augmentar els aprenentatges autònoms que aquest ha de realitzar, sense oblidar el grau de responsabilitat que això comporta i que es especialment reconegut pels propis estudiants quan realitzen aquest tipus de formació.

Actualment els estudis d'Infermeria condueixen a l'obtenció del títol d'una diplomatura de 3 anys amb una càrrega lectiva de 225 crèdits totals dels que aproximadament un 50% són teòrics i un altre 50% són pràctics. Les pràctiques a la vegada es poden subdividir entre d'altres en: seminaris, pràctiques de laboratori i pràctiques clíniques.

A les pràctiques clíniques es a on els estudiants mantenen un contacte més directe amb la realitat de la seva futura professió. Es duen a terme en diverses institucions sanitàries del seu entorn més proper com són: els hospitals, les àrees bàsiques de salut, els centres soci sanitaris, les residències geriàtriques, etc.

Amb la realització d'aquestes pràctiques es pretén que l'estudiant augmenti els seus coneixements, incrementi les seves habilitats i millori les seves actituds vers a les persones a les que atén per tal d'adquirir la competència suficient i necessària per al desenvolupament de la seva futura professió.

El pla d'estudis de la Diplomatura d'Infermeria (amb un marcat perfil professional) ha potenciat des de sempre la realització d'aquest tipus de pràctica des de l'inici de la carrera. La càrrega lectiva actual pel que fa aquest tipus de pràctiques i segons cada curs, es troba distribuïda de la següent manera: 6 setmanes de pràctica clínica a primer curs, 9 setmanes a segon curs i 16 setmanes a tercer curs. Cada setmana suposa aproximadament unes 35 hores lectives/estudiant. Val a dir que durant el desenvolupament de les seves pràctiques i segons el curs i assignatura que estigui realitzant, l'estudiant passarà per diferents àrees i serveis sanitaris.

L'adaptació dels estudis d'Infermeria a l'EEES porta cap a la reconversió de la Diplomatura en el Títol de Grau en Infermeria (4 anys i 240 crèdits) a on el Pràcticum (actualment Pràctica Clínica) sens dubte continuarà essent l'eina indispensable i fonamental per a la integració dels coneixements, actituds i aptituds que obtenen els estudiants durant el seu període de formació.

Tenint en compte tot el que s'ha dit fins ara i que entre els objectius formulats a la Declaració de Bolonya hi figuren:

El reconeixement i l'enfortiment de la mobilitat dels estudiants i professors. La implementació del Sistema Europeu de Transferència i Acumulació de Crèdits (ECTS) que impulsa i facilita la mobilitat dels estudiants i el reconeixement de les titulacions. La reformulació de l'educació entorn a l'aprenentatge de l'estudiant (i no solament en la transferència de continguts), amb una aposta clara cap a la garantia de qualitat amb criteris cooperatius d'avaluació i metodologia docent (Garcia - Suárez,2006).

Caldrà dissenyar en el nou Pla d'Estudis de Grau en Infermeria el Pràcticum, de manera que aquest tingui un pes contundent i específic que garanteixi (conjuntament amb la resta de formació rebuda) que els estudiants, estan perfectament preparats per entrar a treballar dins el mercat laboral europeu com a graduats infermers amb la qualificació professional i competencial exigida. D'altra banda disposem d'elements prou vàlids i sòlids (fruit de la nostra tradició i experiència en l'organització de la pràctica clínica) que ens hi poden ajudar. A continuació, es mostren aquells que estan directament relacionats amb la realització del Pràcticum a través dels programes de mobilitat.

Objectius

Presentar els resultats de l'experiència en la organització de les pràctiques clíniques dels estudiants d'infermeria, a través de programes de mobilitat.

Destacar els elements de suport a l'estudiant que resulten fonamentals en la realització del Pràcticum a través dels programes de mobilitat.

Analitzar els pros i els contres de la realització del Pràcticum a través de programes de mobilitat.

Material i mètode

L'inici de la realització del Pràcticum en un altre context (europeu/espanyol) diferent a l'habitual, no comença dins del mateix curs acadèmic on es portarà a terme, sinó que requereix d'una acurada planificació prèvia que implica tot un seguit d'engranatges perquè tot el procés pugui culminar amb èxit.

Un tema prou important i situat a l'inici del procés en la preparació d'una plaça de mobilitat, es la possibilitat de realitzar una visita preparatòria al centre receptor (a on s'enviarà l'estudiant de pràctiques) prèvia a la firma del conveni corresponent. Aquesta implica visualitzar "in situ" el tipus d'institució a on els estudiants portaran a terme les pràctiques, conèixer els serveis clínics específics on s'ubicaran i obtenir una visió global de com s'hi treballa. Al final tots aquests elements es convertiran en elements d'ajut en la valoració de l'assignació de la plaça a cada estudiant en concret. D'altre banda la visita preparatòria serveix també entre d'altres per:

Valorar amb la institució partner l'adequació dels plans d'estudi per tal d'adaptar al màxim les futures pràctiques dels estudiants i aconseguir els objectius planificats per a les mateixes.

Determinar amb la institució partner el tipus i el nombre de crèdits que realitzarà l'estudiant durant les seves pràctiques.

Fixar les dates aproximades d'inici i finalització del Pràcticum.

Acordar la llengua necessària per poder comunicar-se de manera eficaç.

Pactar el tipus de seguiment, tutorització i posterior avaluació de la competència adquirida per l'estudiant en aquesta pràctica.

Disposar de la informació bàsica sobre les possibilitats que els estudiants tenen d'allotjament en el país o comunitat de destí.

En segon lloc es fonamental tenir clar a quins estudiants s'oferirà la possibilitat d'un practicum en un altre context cultural. En el cas dels estudis d'infermeria s'ha optat per oferir la realització d'aquest tipus de pràctiques als estudiants de tercer curs, per 4 raons fonamentals:

La majoria dels estudiants de tercer, han realitzat tots els crèdits teòrics i teòric-pràctics de les diferents assignatures, ja que tant el pla d'estudis com la planificació de l'horari així ho permet.

Tots han realitzat crèdits de pràctica clínica (a primer i a segon curs) en el nostre medi.

Tots han assistit a la pràctica de laboratori (obligatòria) de cada curs.

Disposen d'un període suficient (12 setmanes) al segon semestre sense que això els suposi la pèrdua de cap assignatura (tots els estudiants de tercer curs han de realitzar obligatòriament 16 setmanes de pràctica clínica durant el segon semestre).

La informació que rebrà l'estudiant respecte a la possibilitat de la realització d'aquest tipus de Pràcticum i de les seves característiques, es també indispensable i es porta a terme en diferents graus i moments de la carrera. En termes generals es destaquen 3 etapes informatives bàsiques:

La sessió informativa que realitza l'equip de direcció del centre als estudiants de nou ingrés a l'inici de cada curs acadèmic.

A segon curs els estudiants reben informació de les places a les que poden optar en una sessió informativa realitzada per l'Oficina de Relacions Exteriors (ORE) a la mateixa EUI i alhora compten amb l'assessorament durant tot el curs (a través de tutories orientades en aquest sentit) per part de la professora responsable d'aquets programes al centre. També es en aquest moment on es realitza una sessió informativa duta a terme per alguns ex estudiants de l'EUI que en el seu moment varen realitzar un Erasmus.

Finalment a tercer curs la informació que necessiten els estudiants es molt més específica i està estretament vinculada al perfil de la plaça atorgada i per tant la informació, assessorament i seguiment de l'estudiant es més individualitzada i es porta a terme tant per l'ORE com per la professora responsable de la plaça.

La selecció de l'estudiant que marxarà té lloc a segon curs i es realitza bàsicament en funció de 4 criteris:

- N^o total de crèdits aprovats.
- Nota mitjana expedient acadèmic.
- Nivell d'idioma que requereix la plaça (fixat per la pròpia universitat).
- Entrevista personal.

La valoració d'aquests criteris es porta a terme conjuntament entre la direcció del centre i el/la professor/a responsable dels programes de mobilitat del centre i de la plaça en concret.

Disposar de la figura estable d'un/a professor/a responsable d'aquest tipus de Pràcticum es important donat que aquest es converteix en la persona de referència per als estudiants en aquest tema i això els permet resoldre dubtes puntuals, aclarir confusions i respondre interrogants que els alumnes es plantegen mentre preparen la seva futura experiència. D'altra banda la continuïtat en el tema permet al professor tenir informació precisa i detallada sobre determinats aspectes (coneixement de: residències universitàries i/o allotjaments, especificitat de certs tipus de pràctiques, exigències puntuals de calendari universitari, etc segons el país i/o comunitat de destí) que poden ajudar als estudiants, evitant-los pèrdues de temps i energia innecessaris.

Un altre element que ha estat necessari al llarg de l'experiència d'aquests anys i que ha ajudat a clarificar i unificar els criteris respecte a les competències que des del pla d'Estudis d'Infermeria es vol que l'estudiant (que realitza la mobilitat) adquireixi en el centre/institució receptor/a ha estat la traducció en anglès i castellà de material bàsic com es ara: el pla d'estudis d'Infermeria, el programa de pràctiques de cada assignatura en concret i la plantilla d'avaluació de pràctiques. Tot aquest material (encara que prèviament ha estat

entregat a la universitat de destí), l'alumne se l'emporta per poder donar al seu tutor de pràctiques.

Finalment (aproximadament 1 mes abans de marxar), tots els estudiants que faran el pràcticum a través d'un programa de mobilitat, realitzen una tutoria conjunta amb els professors de les diferents assignatures de les pràctiques en qüestió i la professora responsable de les places. En aquesta bàsicament es duen a terme les següents activitats :

Repassar l'acord d'estudis de cada estudiant en particular.

Confirmar el coneixement dels llocs i serveis de pràctiques de cada estudiant sobre el lloc de destí.

Informar del el tipus de treball que l'estudiant de mobilitat ha de realitzar durant la seva estada, consensuat entre totes les assignatures de les que anirà a fer les pràctiques (generalment se'ls demana una memòria explicativa d'anàlisi de la seva experiència i l'elaboració d'un pla de cures d'un malalt que hagin atès).

Consensuar un nivell mínim de feed-back via mail entre l'estudiant i l'EUI durant la seva mobilitat.

Pactar la data de realització de la tutoria final a l'arribada de l'estudiant un cop finalitzada l'experiència de mobilitat.

En arribar a l'EUI després d'haver finalitzat el practicum en una altre comunitat espanyola o a l'estranger, l'estudiant ha d'assistir a una tutoria final. Aquesta es realitza conjuntament amb tots els estudiants que han fet aquest tipus de practicum, els professors responsables de les assignatures corresponents a les pràctiques realitzades i la professora responsable de la plaça. En aquesta tutoria, els estudiants fan una exposició individual de la seva experiència, entreguen els treballs i avaluacions corresponents, valoren l'estada i fan suggerències de millora. Val a dir que aquesta tutoria final es obligatòria i condició per aprovar l'assignatura corresponent a les pràctiques realitzades.

Resultats

En l'actualitat, aproximadament el 10% dels estudiants de tercer curs realitzen les $\frac{3}{4}$ parts de les pràctiques clíniques a través dels programes de mobilitat en d'altres entorns sanitaris europeus i espanyols. N'obsta'n aquest percentatge no ha estat sempre el mateix. Des del curs 01/02 fins al curs 05/06 es va mantenir al voltant del 5% i es a partir del curs 06/07 on s'han detectat els increments en aquest %.

Gràcies als convenis que s'han pogut establir amb d'altres Escoles i Centres d'Educació Superior de diferents Universitats europees i espanyoles, la Taula 1 mostra les possibilitats que avui en dia tenen els estudiants d'Infermeria per realitzar el Practicum a Europa i la Taula 2 les possibilitats de les que disposen aquests estudiants per a la realització de les pràctiques clíniques en altres comunitats espanyoles.

TAULA 1 . Places europees per a la realització Pràcticum estudiants Infermeria UdG

UNIVERSITAT /ESCOLA	PLACES	MESOS
Katholieke Hogeschool Sint Lieven Nursing and Midwifery Studies (BÈLGICA)	2	6
Instituto Superior do Alto Ave. Enfermagem e Fisioterapia (PORTUGAL)	2	6
Univesità degli Studi di Roma Tor vergata. Corso di laurea in Infermieristica e Fisioterapia (ITÀLIA)	2	6
Centre for Higher health Educations Funen. Nursing & Phisioterapy (DINAMARCA)	2	6
Hanzehogeschool-Hogeschool van Groningem. Nursing & Phisioterapy (HOLANDA)	2	6
Malmö Högskola. Nursing & Phisioterapy (SUÈCIA)	2	6

TAULA 2 . Places espanyoles per a la realització Pràcticum estudiants Infermeria UdG

UNIVERSITAT /ESCOLA	PLACES	MESOS
Escola d'Infermeria de la universitat de les Illes Balears (PALMA DE MALLORCA)	2	6
Escola d'Infermeria de la Universitat de Lleida (LLEIDA)	2	6
Escuela de Enfermeria de la Universidad Rey Juan Carlos I (MADRID)	2	6

A continuació la Taula 3, mostra els resultats de la mobilitat realitzada pels estudiants d'infermeria de la UdG des del curs 01/02 fins l'actualitat, que els ha permès realitzar les practiques clíniques en diversos entorns sanitaris europeus a través dels convenis signats amb les universitats.

TAULA 3 . Mobilitat realitzada pels estudiants Infermeria UdG des del curs 01/02 fins l'actualitat, amb la finalitat de realitzar pràctica clínica en entorns europeus

UNIVERSITAT /ESCOLA	CURS ACADÈMIC	ESTUDIANTS (EUI)	MESOS
University of Health Sciences. Department of Nursing. Lund-Helsingborg. (SUÈCIA)	01/02	1	3
University of Health Sciences. Department of Nursing. Lund-Helsingborg. (SUÈCIA)	02/03	1	3
Katholieke Hogeschool Sint Lieven Nursing and Midwifery Studies (BÈLGICA)	03/04	2	6
Katholieke Hogeschool Sint Lieven Nursing and Midwifery Studies (BÈLGICA)	04/05	2	6
University of Health Sciences. Department of Nursing. Lund-Helsingborg. (SUÈCIA)		1	3
Katholieke Hogeschool Sint Lieven Nursing and Midwifery Studies (BÈLGICA)	05/06	1	3
University of Health Sciences. Department of Nursing. Lund-Helsingborg. (SUÈCIA)		2	6
Instituto Superior do Alto Ave. Enfermagem (PORTUGAL)		1	3
Katholieke Hogeschool Sint Lieven Nursing and Midwifery Studies	06/07	2	6

(BÈLGICA) Instituto Superior do Alto Ave (PORTUGAL) Univesità degli Estudi di Roma Tor vergata. Corso di laurea in Infemieristica (ITÀLIA)		1	3
Instituto Superior do Alto Ave (PORTUGAL) Univesità degli Estudi di Roma Tor vergata. Corso di laurea in Infemieristica (ITÀLIA)	07/08	2 2	6 6

Seguidament la Taula 4 mostra els resultats de la mobilitat dels estudiants des del curs 02/03 que han dut a terme les pràctiques en d'altres comunitats espanyoles.

TAULA 4 . Mobilitat realitzada pels estudiants Infermeria UdG des del curs 02/03 fins l'actualitat, amb la finalitat de realitzar pràctica clínica en entorns espanyols

UNIVERSITAT /ESCOLA	CURS ACADÈMIC	ESTUDIANTS (EUI)	MESOS
Escuela de Enfermeria de la Universidad Rey Juan Carlos I (MADRID) Escola d'Infermeria de la universitat de les Illes Balears (PALMA DE MALLORCA)	02/03	2 1	6 3
Escuela de Enfermeria de la Universidad Rey Juan Carlos I (MADRID) Escola d'Infermeria de la universitat de	03/04	1 1	3 3

les Illes Balears (PALMA DE MALLORCA)			
Escuela de Enfermeria de la Universidad Rey Juan Carlos I (MADRID)	04/05	1	3
Escuela de Enfermeria de la Universidad Rey Juan Carlos I (MADRID) Escola d'Infermeria de la universitat de les Illes Balears (PALMA DE MALLORCA)	06/07	1 2	3 6
Escuela de Enfermeria de la Universidad Rey Juan Carlos I (MADRID) Escola d'Infermeria de la universitat de les Illes Balears (PALMA DE MALLORCA)	07/08	1 2	3 6

Pel que fa al tipus de places més sol·licitades pels estudiants, s'observa des del curs 06/07 una certa disminució en les que s'exigeix nivell d'idioma i un lleuger augment en les que no.

Tots els estudiants que han realitzat fins l'actualitat les seves pràctiques clíniques a través d'un programa de mobilitat d'aquestes característiques, ho han fet sempre seguint la mateixa pauta que els seus companys de curs. La programació de les seves pràctiques inclou: 4 setmanes de pràctica clínica en serveis d'urgències hospitalàries i/o extra hospitalàries o unitats de cures intensives (UCI), 4 setmanes en serveis de pediatria/maternitat/neonatologia o prematurs i 4 setmanes en serveis de medicina interna/geriatria o centres soci sanitaris. Tots ells corresponents a la tipologia de les pràctiques de les assignatures que realitzen en aquest format.

Conclusions

En primer lloc val a dir que en aquest tipus d'experiències s'hi ha de creure i estar motivat per dur-les a terme. També val la pena destacar que en aquest cas sense el suport i la implicació de la pròpia Universitat (especialment del Vicerectorat de Relacions Internacionals i de l'Oficina de Relacions Exteriors) i concretament de l'EUI (direcció, professorat, estudiants i personal d'administració i serveis) l'experiència no hauria estat possible degut al nivell de planificació, organització, coordinació i treball anticipat que requereix.

Com a punts forts se'n destaquen:

El fet de que els estudiants que han realitzat aquest tipus de pràctiques, estan acabant els seus estudis (segon semestre de tercer curs) i han tingut la oportunitat de fer pràctiques clíniques en entorns habituals del seu medi durant els cursos anteriors (aspecte que els ha permès adquirir més seguretat en coneixements, habilitats i actituds) a la vegada que ja tenen pràcticament tots els crèdits de la carrera superats.

Quan tornen a l'EUI, els estudiants tenen encara la oportunitat de fer el darrer torn de pràctiques en el seu medi habitual, ja que durant les 4 últimes setmanes del segon semestre se'ls ubica en un centre sanitari del nostre entorn immediat per acabar de completar el total de les pràctiques clíniques dels estudis d'infermeria, aspecte que fa que no es trobin desubicats en arribar.

La incorporació de la sessió tutorial (professors -estudiants) al inici i final d'aquest Pràcticum han estat en general ben valorades tant pels estudiants com pels professors participants. La primera perquè augmenta la seguretat dels estudiants abans de marxar i la segona perquè permet que aquests en arribar (després d'estar 3 mesos fora) disposin d'un temps i un espai per compartir, valorar i reflexionar conjuntament sobre l'experiència, amb els altres companys (que també han marxat) i amb els professors responsables de les assignatures realitzades a través de la mobilitat.

El circuit establert (via mail) en el seguiment dels estudiants que marxen, ha resultat realment útil, ja que d'aquesta manera s'han resolt problemes puntuals que de vegades es donen i que en detectar-se de manera immediata, permeten trobar-hi de forma ràpida la millor solució evitant possibles complicacions i malentesos que podrien complicar l'experiència.

La figura estable d'un professor responsable de la plaça i/o coordinador de les places, ha estat al menys en aquests anys d'inici una peça clau per garantir el desenvolupament i continuïtat de tot el procés així com la consolidació de les places de mobilitat dels estudiants d'infermeria.

En general l'experiència ha estat ben valorada per la majoria dels estudiants. D'aquesta en destaquen principalment el fet que els ha permès no tan sols adquirir competències necessàries per al desenvolupament de la seva professió sinó també a nivell personal proporcionant-los quasi sempre una experiència vital satisfactòria, difícil d'oblidar i que en molts casos els ha suposat l'aprenentatge addicional d'una llengua.

D'altre banda cal destacar que l'experiència ha brindat la oportunitat de mantenir i augmentar contactes amb d'altres escoles d'Infermeria espanyoles i europees, facilitant a l'inici la realització de trobades i reunions de treball entre professors de les diferents institucions universitàries, per acabar finalment i des del curs 2005/2006 formant part (l'EUI) de la Xarxa Europea d'Escoles d'Infermeria: Florence Network integrada tant per professors com estudiants d'infermeria.

Queden encara alguns punts a millorar dels que se'n destaquen:

El nivell d'idioma que els estudiants han de tenir per poder optar a una plaça a l'estranger (exigit des de la pròpia universitat), d'altre banda necessària perquè aquest pugui fer-se entendre i comunicar-se de manera eficaç tant amb les persones amb les que treballarà com a les que atindrà, suposa actualment en els nostres estudiants un repte que no tots volen assumir o pel que no es senten preparats, això fa que alguns desisteixin de fer aquest tipus de practiques.

Es proposen com a mesures per millorar aquest tema: remarcar (ja des de primer curs) en la informació que es doni als estudiants, el nivell d'idioma exigit segons cada plaça. perquè aquests disposin de temps suficient per preparar-se. Un altre aspecte que s'està fent en l'actualitat però que cal potenciar es el de fomentar i facilitar des de la pròpia universitat i el centre la participació i assistència dels estudiants a cursos de les llengües que s'exigeixen per dur a terme aquest tipus de pràctiques.

Acabar de traduir material específic de pràctica clínica que pot ser útil als tutors dels centres receptors dels nostres estudiants.

Crear una xarxa interna d'ex-studiants d'infermeria que han fet aquest tipus de pràctiques, per ajudar tant als estudiants out-coming com els in-coming.

Finalment, dir que després de tot el camí recorregut, la intenció es la de seguir avançant per millorar. L'EUI disposa en aquests moments de la base suficient per poder perfilar i dissenyar en el marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior el Pràcticum dels estudis d'Infermeria en la nova titulació de grau i contribuir amb aquest a un millor desenvolupament de les competències personals i professionals dels futurs infermers.

Bibliografia

Garcia-Suarez, J.A. (2006). *¿Qué es el Espacio Europeo de Educación Superior?. El reto de Bolonia, preguntas y respuestas*. Bcelona: Universidad de Barcelona.

Gairin, J et al. (2004). La tutoria académica en el escenario europeo de educación superior. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 18 (1), 66-77.

Raposo, M. Cid, A. Sanmamed, M. Iglesias, L. Muradas, M y Zabalza, MA. (Coord). (2005). *El practicum en el nuevo contexto del Espacio Europeo de Educación Superior*. Poio-Pontevedra: Universidad de Santiago de Compostela - VIII Symposium Internacional sobre el Practicum y las Practicas en Empresas en la Formación Universitaria.

Teixidor, M. (2004). *La formación enfermera: estado de la cuestión y perspectiva internacional*. Barcelona: Fundació La Caixa.

Zabalza, M.A. (2002). *La enseñanza universitaria. El escenario y sus protagonistas*. Narcea: Madrid.

Zabalza, M.A. (2003). *Competencias docentes del profesorado universitario*. Narcea: Madrid.

Qüestions i/o consideracions per al debat

- Com organitzar efectivament les parelles lingüístiques entre estudiants de mobilitat?
- Quines estratègies motiven als ex estudiants a seguir col·laborant amb el Centre?
- Avantatges/inconvenients de la mobilitat al final/inici dels estudis?
- Característiques fonamentals professor/tutor dels centres/facultats receptors/es?
- Té valor afegit fer practicum- mobilitat?